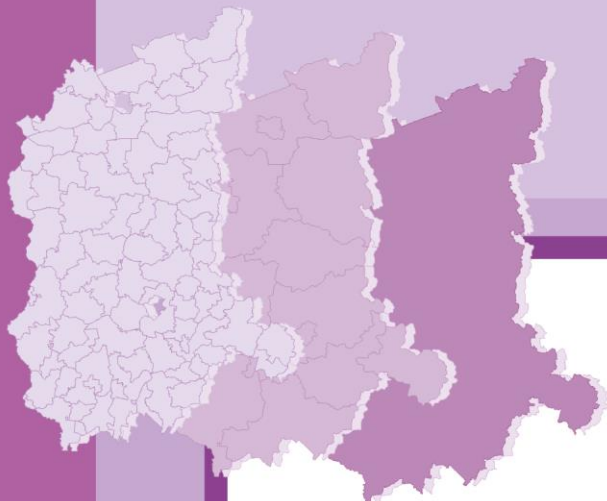

BUDŻETY

JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W 2015 R.

UWAGI OGÓLNE

Podstawowe zasady gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego (JST) określają:

- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. **o finansach publicznych oraz przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych** (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 i 1241),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. **o dochodach jednostek samorządu terytorialnego** (Dz. U. 2003 r. Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.),
- ustawa z 20 lutego 2009 r. **o funduszu sołectkim** (Dz. U. nr 52 poz. 420),
- ustawa z 20 listopada 2009 r. **o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. Nr 215, poz. 1664).

Rejestracja dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych w gospodarce budżetowej prowadzona jest zgodnie z klasyfikacją budżetową. Nowa klasyfikacja budżetowa została wprowadzona rozporządzeniem Ministra Finansów z 2 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 38, poz. 207) z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2010 r.

Dochody budżetowe grupowane są zgodnie ze szczegółową klasyfikacją budżetową według działów i rozdziałów (określających rodzaj działalności) oraz według paragrafów według rodzaju ich źródeł. Wydatki systematyzowane są w ramach tej klasyfikacji zgodnie ze szczegółowym ich przeznaczeniem.

Dodatkowo wyróżnia się kategorie dochodów i wydatków: majątkowe i bieżące. Dochody majątkowe obejmują: dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku, dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Do wydatków majątkowych zaliczane są wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego. Dochody bieżące stanowią różnicę po wyłączeniu dochodów ogółem z dochodów ogółem dochodów majątkowych, zaś wydatki bieżące to różnica pomiędzy wydatkami ogółem a wydatkami majątkowymi.

Na dochody JST składają się:

- DOCHODY WŁASNE, tj.:
 - udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz od osób prawnych (CIT);
 - dochody uzyskiwane przez samorządowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od samorządowych zakładów budżetowych;
 - dochody z majątku JST;
 - spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST;
 - dochody JST z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych od ustawy dochodach jednostek samorządu terytorialnego przepisach;
 - 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;
 - odsetki od pożyczek udzielanych przez JST od nieterminowo przekazywanych należności oraz od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych JST;
 - inne dochody należne JST (określone na podstawie odrębnych przepisów od zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Ponadto dochodami własnymi gminy były:

- wpływy z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych;
- wpływy z opłat: skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów, eksploatacyjnej oraz innych (uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów niż zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

W przypadku powiatów dochodami własnymi były dodatkowo: wpływy z opłat, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów niż zawarte w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

- DOTACJE

- dotacje celowe
 - z budżetu państwa: na zadania własne, na zadania z zakresu administracji rządowej, na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej;
 - na zadania realizowane na podstawie porozumień JST;
 - z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań;
 - otrzymane z funduszy celowych.
- **dotacje §§ 200 i 620**, tj. dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami JST mogą być, między innymi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

W świetle ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, istnieje również możliwość uzyskania przez JST dofinansowania wymaganego przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych ich wkładu własnego ze środków budżetu państwa.

- SUBWENCJA OGÓLNA jest ustawowo określonym świadczeniem pieniężnym Skarbu Państwa na rzecz poszczególnych JST. Subwencja ogólna składa się z części:
 - **oświatowej** – przyznawanej na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności na zadania związane z prowadzeniem szkół i placówek, jak również na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez inne niż JST osoby prawne oraz przez osoby fizyczne;
 - **wyrównawczej** – finansującej świadczenia z pomocy społecznej oraz zmniejszającej dysproporcje poziomu dochodów gmin, powiatów, województw;
 - **równoważącej** – przyznawanej: gminom w związku z przekazaniem dodatkowych zadań z zakresu pomocy społecznej (np. dodatki mieszkaniowe) oraz powiatom - na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz w związku ze zróżnicowaniem sieci dróg powiatowych;
 - **regionalnej** – przyznawanej na uzupełnienie dochodów województw o niższej ze względu na różnice potencjału gospodarczego wydajności fiskalnej;
 - **rekompensującej** dochody utracone przez gminy. Część ta od 2005 r. wyrównuje ubytki dochodów w związku z wprowadzeniem zwolnień z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na podstawie zmienionego zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

Na podstawie ustawy o finansach publicznych w planie wydatków bieżących budżetu JST wyodrębniane są m.in.:

- wynagrodzenia i składki do nich naliczane,
- wydatki związane z realizacją zadań statutowych jednostek budżetowych,
- dotacje na zadania bieżące,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych,
- wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez JST,
- na obsługę długu JST,
- wydatki na programy finansowane z udziałem środków z budżetu UE oraz pozostałych środków ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi.

Na podstawie ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. Nr 96 poz. 603) oraz późniejszych rozporządzeń Rady Ministrów^a w województwie lubuskim w 2015 r. było 12 powiatów i 82 gminy (w tym 2 miasta mające status miasta na prawach powiatu). Spośród 1019,5 tys.^b mieszkańców województwa lubuskiego najwięcej (40,2%) stanowią mieszkańcy 33 gmin miejsko-wiejskich. Dalsze 40,0% stanowią mieszkańcy 9 gmin miejskich, w tym 25,8% to mieszkańcy miast na prawach powiatu: Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry. Pozostałe 19,8% mieszkańców województwa koncentruje 40^c gmin wiejskich.

I. DOCHODY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

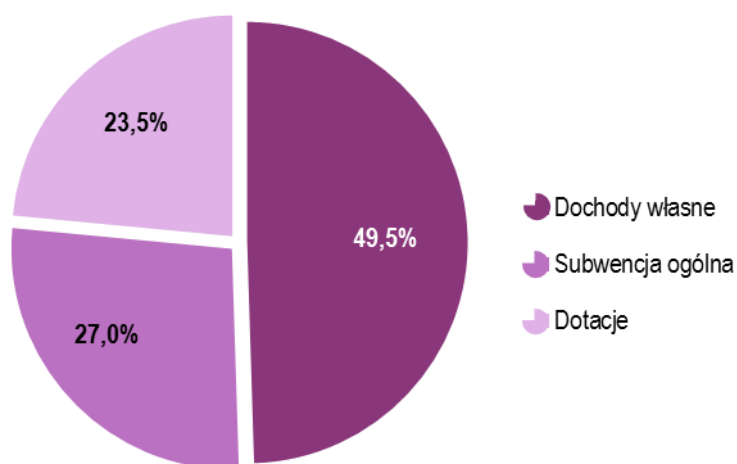
W 2015 r. dochody JST wyniosły 4940,6 mln zł i były o 1,5% wyższe niż w 2014 r. Ponad połowę ogółu dochodów JST zrealizowały gminy (52,7%), w tym 28,1% – gminy miejsko-wiejskie, a dalsze 23,3% – miasta na prawach powiatu. Dochody budżetów powiatów i budżetu województwa stanowiły łącznie 24,0% ogółu dochodów budżetów JST w województwie.

Tabl. 1. Dochody w 2015 r.

Wyszczególnienie	W mln zł	Ogółem=100
Ogółem	4940,6	100,0
Gminy razem	2604,2	52,7
miejskie	496,1	10,0
miejsko-wiejskie	1387,4	28,1
wiejskie	720,8	14,6
Miasta na prawach powiatu	1151,7	23,3
Powiaty	695,2	14,1
Województwo	489,4	9,9

Głównym źródłem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, które w 2015 r. stanowiły 49,5% ogółu dochodów budżetów JST (wobec 47,0% przed rokiem). Dalsze 27,0% stanowiła subwencja ogólna, a 23,5% - dotacje (wobec odpowiednio 28,1% i 24,9% w 2014 r.).

Wykres 1. Struktura dochodów jednostek samorządu terytorialnego w 2015 r.

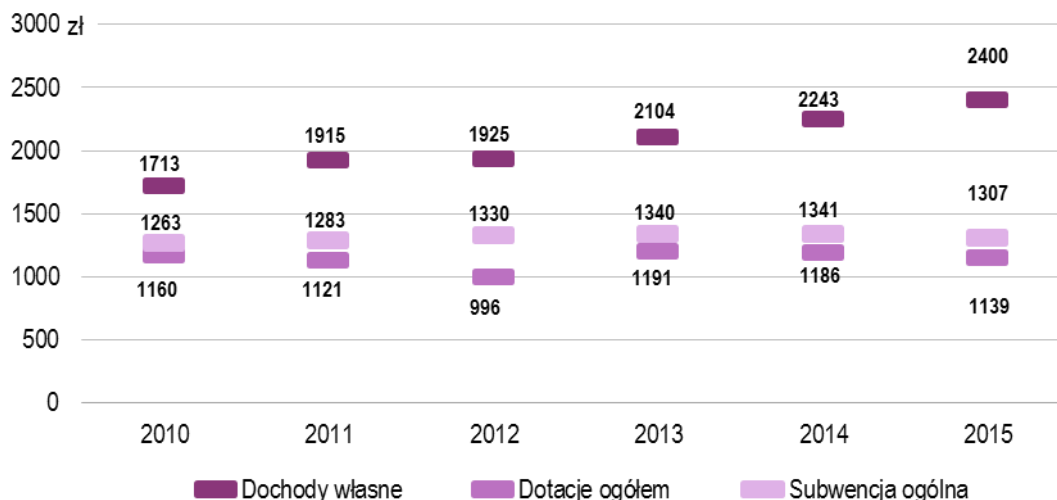
^a Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 maja 2001 roku w sprawie utworzenia, ustalania granic i zmiany nazw powiatów oraz zmiany siedziby władz powiatu, Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 631 oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2014 r. w sprawie połączenia gmin, ustalania granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany siedziby władz gminy, Dz. U. z 2014 r., poz. 1023.

^b Ludność faktycznie zamieszkała, z uwzględnieniem wyników NSP 2011.

^c Z dniem 1 stycznia 2015 r. gmina wiejska Zielona Góra w powiecie zielonogórskim została połączona z miastem na prawach powiatu Zielona Góra.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów JST w województwie lubuskim w 2015 r. wyniosły 4846 zł wobec 4769 zł przed rokiem. Rosnące w ostatnich latach dochody własne osiągnęły w 2015 r. poziom 2400 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Z kolei dotacje i subwencja ogólna zmniejszyły się w porównaniu z poprzednim rokiem osiągając wartość odpowiednio 1139 zł i 1307 na 1 mieszkańca.

Wykres 2. Dochody jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

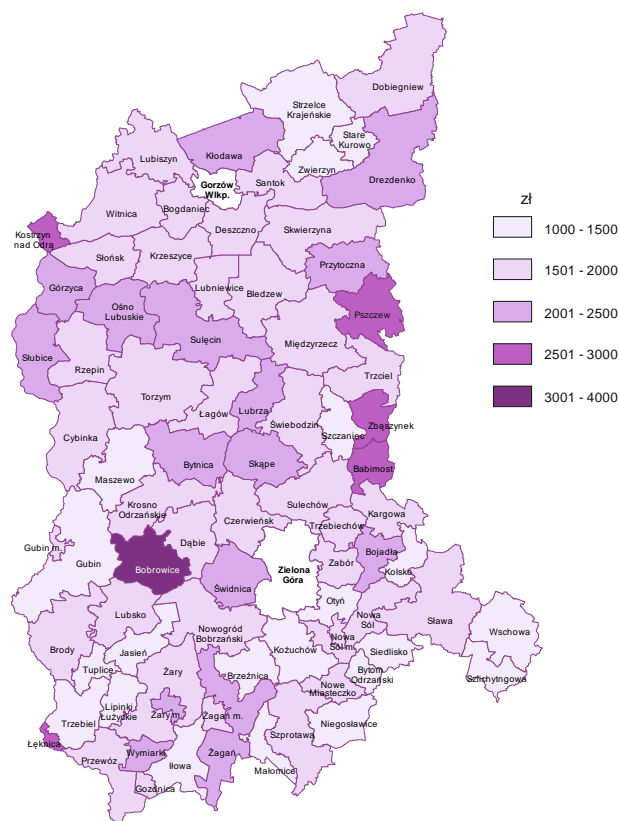
1.1. DOCHODY WŁASNE

W 2015 r. dochody własne JST wyniosły 2446,6 mln zł (49,5% ogółu dochodów JST). Było to o 157,5 mln zł więcej niż w 2014 r. Wyższe niż przed rokiem były m.in. wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (o 11,8%), które stanowiły 17,3% ogółu dochodów budżetów JST.

Spośród znaczących w strukturze dochodów JST kategorii dochodowych, wyższe niż przed rokiem były także dochody z tytułu podatku od nieruchomości (o 3,0%) oraz wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (o 5,7%), a ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 12,2% i 2,5%.

Największy udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu notuje się w budżetach miast na prawach powiatu (57,7%). Były to głównie dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz podatku od nieruchomości, które stanowiły odpowiednio 25,9% i 13,0% ogółu dochodów budżetów miast na prawach powiatu.

Mapa 1. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w 2015 r.

Tabl. 2. Dochody własne w 2015 r.

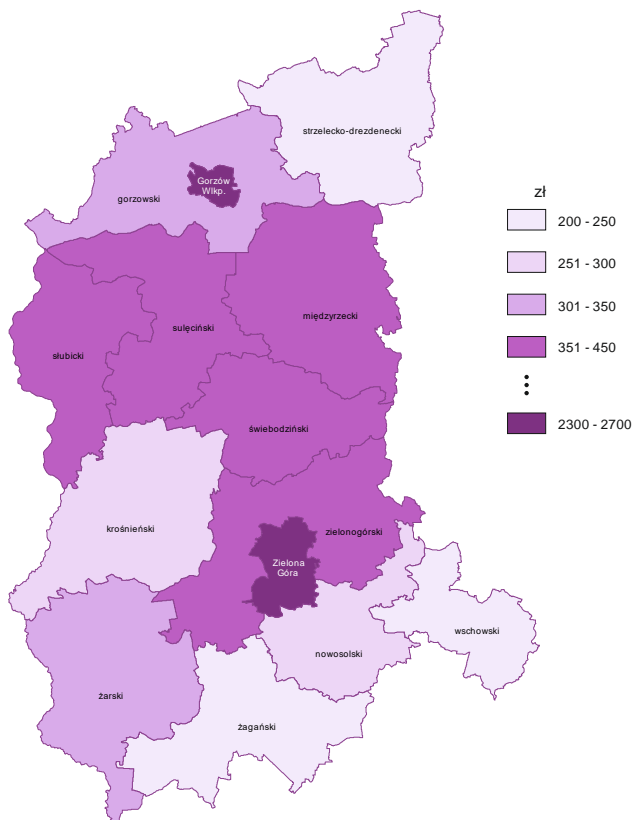
Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł	2446,6	1401,8	297,7	742,3	361,7	664,5	239,9	140,4
W % dochodów ogółem	49,5	53,8	60,0	53,5	50,2	57,7	34,5	28,7
w tym:								
Udział w podatku docho-dowym:								
od osób prawnych	2,5	0,8	1,6	0,8	0,3	1,7	0,6	16,6
od osób fizycznych	17,3	15,8	19,0	15,8	13,6	25,9	16,9	5,5
Podatek:								
rolny	0,9	1,7	0,1	1,7	2,7	0,0	-	-
leśny	0,3	0,7	0,0	0,6	1,1	0,0	-	-
od nieruchomości	12,2	17,4	18,9	17,7	15,8	13,0	-	-
od środków transporto-wych	0,5	0,7	0,6	0,7	0,6	0,7	-	-
od czynności cywilno-prawnych	0,7	0,8	0,9	0,8	0,7	1,1	-	-
Dochody z majątku	3,4	4,5	9,0	4,2	2,1	2,7	1,8	1,9
Pozostałe dochody	11,1	10,9	9,2	10,5	12,7	11,9	15,2	4,7

Dochody własne stanowiły 53,8% ogółu dochodów gmin, przy czym ich największy udział notuje się w dochodach gmin miejskich (60,0%). W dochodach budżetów gmin miejsko-wiejskich odsetek dochodów własnych wyniósł 53,5%, a wiejskich 50,2%. W ramach dochodów własnych gmin, największy udział w dochodach ogółem miały wpływy z tytułu podatku od nieruchomości (17,4%) oraz z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (15,8%). Znaczące w strukturze dochodów budżetów gmin pozostały tzw. pozostałe dochody (10,3% ogółu dochodów gmin) oraz dochody z majątku (4,5%).

W ogóle dochodów budżetów powiatów dochody własne stanowiły 34,5%, w tym 16,9% - dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, a 15,2% - tzw. pozostałe dochody.

Najmniejszy odsetek dochodów własnych notuje się w budżecie województwa. W 2015 r. było to 28,7%, w tym 16,6% - z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych.

Mapa 2. Dochody własne powiatów i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2015 r.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody własne JST w województwie lubuskim wyniosły 2400 zł i były o 7,0% wyższe niż w 2014 r. Najwyższe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca notuje się w miastach na prawach powiatu, które w 2015 r. wyniosły 2528 zł, tj. o 8,1% więcej niż w 2014 r. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca wyniosły średnio 1853 zł, w tym dochody gmin miejskich – 2055 zł, miejsko-wiejskich – 1813 zł, a wiejskich – 1788 zł. Dochody gmin były wyższe niż przed rokiem średnio o 5,7%, przy czym w gminach miejskich wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca wyniósł 6,7%, w gminach wiejskich – 5,5%, w gminach miejsko-wiejskich – 5,2%. Dochody własne powiatów wyniosły 317 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca, a województwa – 138 zł i były odpowiednio o 8,8% i 7,7% wyższe niż w poprzednim roku.

1.2. SUBWENCJA OGÓLNA

W 2015 r. dochody budżetów JST z tytułu subwencji ogólnej wyniosły 1332,7 mln zł tj. o 36,1 mln zł mniej niż w 2014 r., a jej udział w ogóle dochodów JST wyniósł 27,0% (wobec 28,1% przed rokiem). Środki z tytułu subwencji ogólnej pochodzą głównie z jej części oświatowej, przyznawanej m.in. na utrzymanie szkół publicznych oraz na dokształcanie i odprawy nauczycieli. W 2015 r. było to 1026,6 mln zł, tj. 20,8% ogółu dochodów budżetów.

Subwencja ogólna w największym stopniu wspiera budżety powiatów. W 2015 r. w formie subwencji do budżetów powiatów wpłynęło łącznie 291,8 mln zł, co stanowiło 42,0% ogółu dochodów powiatów. W części oświatowej subwencji, przeznaczonej na utrzymanie szkół ponadpodstawowych, szkolnictwa specjalnego oraz placówek całodobowego pobytu uczniów (bursy, internaty) wpłynęło łącznie 213,4 mln zł, tj. 30,7% ogółu dochodów powiatów. Relatywnie wysoki odsetek dochodów powiatów stanowiła część wyrównawcza subwencji ogólnej (7,5%), finansująca świadczenia z pomocy społecznej i zmniejszająca dysproporcje poziomu dochodów gmin, powiatów i województw oraz część równoważąca (3,8%), przyznawana powiatom na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz w związku ze zróżnicowaniem sieci dróg powiatowych.

W miastach na prawach powiatu subwencja ogólna w kwocie 315,1 mln zł stanowiła 27,4% ogółu dochodów, w tym część oświatowa – 294,6 mln zł, tj. 25,6% ogółu dochodów miast na prawach powiatu. W przypadku budżetów gmin dochody w formie subwencji ogólnej stanowiły średnio 24,6% ogółu dochodów, przy czym w gminach miejskich – 19,4%, w gminach miejsko-wiejskich – 24,6%, a w gminach wiejskich – 28,1%. Zróżnicowanie to wynika z wyższego udziału części oświatowej i części wyrównawczej subwencji w dochodach gmin wiejskich i gmin miejsko-wiejskich w porównaniu z gminami miejskimi.

W dochodach budżetu województwa subwencja ogólna, w wysokości 86,0 mln zł, stanowiła 17,6%. Były to głównie wpływy w formie części wyrównawczej subwencji (11,1% ogółu dochodów). Środki w części oświatowej subwencji stanowiły 3,8% ogółu dochodów województwa, a w części regionalnej, przyznawanej na uzupełnienie dochodów województw o niższej (ze względu na różnice potencjału gospodarczego) wydajności fiskalnej – 2,6%.

Tabl. 3. Subwencja ogólna w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł	1332,7	639,7	96,1	340,8	202,8	315,1	291,8	86,0
W % dochodów ogółem	27,0	24,6	19,4	24,6	28,1	27,4	42,0	17,6
Część:								
wyrównawcza	4,8	4,9	2,0	4,6	7,6	0,2	7,5	11,1
oświatowa	20,8	19,2	16,9	19,4	20,4	25,6	30,7	3,8
rekompensująca	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-
równoważąca	1,0	0,4	0,5	0,5	0,1	1,3	3,8	-
regionalna	0,3	-	-	-	-	-	-	2,6
Uzupełnienie subwencji ogólnej	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,1	0,1

W przeliczeniu na 1 mieszkańca subwencja ogólna JST wyniosła średnio 1307 zł i była o 2,5% niższa niż w 2014 r. W największym stopniu zmniejszyła się subwencja ogólna w budżecie województwa – o 39,6%, do poziomu 84 zł. Niższa niż przed rokiem była także subwencja ogólna w budżetach miast na prawach powiatu (o 0,6%). Z kolei w budżetach gmin subwencja ogólna wzrosła w ujęciu rocznym średnio o 3,6% (do 845 zł na 1 mieszkańca), przy czym najbardziej wzrosła w gminach miejskich (o 7,2% do 663 zł). W gminach wiejskich subwencja ogólna wyniosła 1002 zł na 1 mieszkańca (tj. o 4,3% więcej niż w 2014 r.), a w gminach miejsko-wiejskich 832 zł (tj. o 3,0% więcej). Subwencja ogólna w budżetach powiatów wyniosła 386 zł na 1 mieszkańca i była o 0,6% wyższa niż w 2014 r.

1.3. DOTACJE

W 2015 r. dotacje ogółem wyniosły 1161,3 mln zł i były o 48,9 mln zł, tj. o 4,0% niższe w porównaniu z 2014 r. Udział dotacji w ogóle dochodów JST zmniejszył się w skali roku o 1,4 p. proc. do 23,5%.

Większość wpływów w formie dotacji stanowiły dotacje celowe (18,8% dochodów JST), w tym dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (11,9%) oraz na zadania własne (5,7%). Dalsze 4,6% dochodów JST zapewniły tzw. dotacje §§ 200 i 620, które obejmują dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Tabl. 4. Dotacje w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł	1161,3	562,7	102,2	304,2	156,3	172,1	163,5	263,0
W % dochodów ogółem	23,5	21,6	20,6	21,9	21,7	14,9	23,5	53,7
Celowe	18,8	19,1	17,8	19,4	19,4	12,6	21,2	29,0
z budżetu państwa	17,6	18,4	16,7	18,8	19,0	11,9	17,2	26,8
w tym na zadania:								
z zakresu administracji rządowej	11,9	12,2	10,7	12,3	13,0	8,3	12,2	18,0
własne	5,7	6,2	6,0	6,5	6,0	3,6	5,0	8,8
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	0,5	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	1,8	0,1
otrzymane z państwowych funduszy celowych	0,4	0,2	0,1	0,3	0,0	0,3	0,6	1,3
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań	0,4	0,2	0,7	0,1	0,1	0,0	1,4	0,8
§§ 200, 620	4,6	2,5	2,8	2,6	2,3	2,4	2,3	24,0
§§ 205, 625	0,1	-	-	-	-	-	-	0,7

Najwyższy udział dotacji w dochodach ogółem (53,7%) notuje się w budżecie województwa. W 2015 r. było to 263,0 mln zł, głównie w ramach dotacji celowych, które stanowiły 29,0% ogółu dochodów budżetu województwa, w tym dotacji z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej – 18,0% oraz na zadania własne – 8,8%. Znaczącą w strukturze dochodów województwa kategorią dochodową są dochody z §§ 200 i 620, które w 2015 r. stanowiły 24,0% ogółu dochodów.

Dochody powiatów z tytułu dotacji w kwocie 163,5 mln zł, stanowiły 23,5% ogółu dochodów powiatów, natomiast w budżetach gmin dotacje w wysokości łącznie 562,7 mln zł stanowiły 21,6% ogółu dochodów gmin.

W najmniejszym stopniu dotacje wspierają budżety miast na prawach powiatu. W 2015 r. było to 172,1 mln zł, tj. 14,9% ogółu dochodów miast na prawach powiatu.

W 2015 r. dotacje ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 1139 zł i były o 3,9% niższe niż w 2014 r. Środki przekazane w ramach dotacji miastom na prawach powiatu (655 zł na 1 mieszkańca) i powiatom (216 zł na 1 mieszkańca) były niższe niż przed rokiem odpowiednio o 12,4% i o 6,5%. Z kolei dotacje dla gmin wyniosły średnio 744 zł na 1 mieszkańca, przy czym niższe niż przed rokiem były w gminach miejsko-wiejskich (wyniosły 743 zł tj. o 4,5% mniej niż w 2014 r.), natomiast wzrosły w gminach miejskich (do 705 zł na 1 mieszkańca, tj. o 3,9%) oraz w gminach wiejskich (do 773 zł, tj. o 2,6%). Z kolei dotacje dla województwa, podobnie jak przed rokiem, wyniosły 258 zł na 1 mieszkańca.

1.4. DOCHODY NA FINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH

W 2015 r. dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 337,1 mln zł, co stanowiło 6,8% ogółu dochodów JST. Na powyższą kwotę składały się tzw. płatności w zakresie budżetu środków europejskich (189,2 mln zł), środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (84,6 mln zł) oraz środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE (63,3 mln zł).

Tabl. 5. Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł	337,1	130,4	16,9	67,2	46,3	32,0	17,3	157,3
W % dochodów ogółem	6,8	5,0	3,4	4,8	6,4	2,8	2,5	32,1
Środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	1,7	2,3	0,7	2,2	3,6	0,2	0,4	3,9
Środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE	1,3	0,2	0,4	0,2	0,2	0,3	0,1	10,9
Płatności z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.)...	3,8	2,5	2,4	2,4	2,6	2,3	2,0	17,4

W porównaniu z 2014 r. dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych spadły o 64,1 mln zł, tj. o 16,0%, najbardziej w powiatach (o 50,1%) oraz w miastach na prawach powiatu (o 34,2%). Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych gmin były o 11,2% niższe niż w poprzednim roku, przy czym najgłębszy spadek wystąpił w gminach miejskich (o 15,3%) i miejsko-wiejskich (o 14,8%). W gminach wiejskich dochody te były o 3,4% niższe niż w 2014 r.

Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w największym stopniu wsparły budżet województwa. Ich udział w ogóle dochodów województwa w 2015 r. wyniósł 32,1%. Odsetek dochodów z omawianej kategorii dochodowej w dochodach gmin wyniósł średnio 5,0%, przy czym kształtował się na poziomie od 3,4% w gminach miejskich i 4,8% w gminach miejsko-wiejskich do 6,4% w gminach wiejskich. Najmniejszy udział omawianych dochodów w dochodach ogółem notowano w miastach na prawach powiatu (2,8%) oraz w powiatach (2,5%).

II. WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

W 2015 r. wydatki JST wyniosły 4854,8 mln zł i były o 0,2% niższe niż w 2014 r., przy czym spadkowi wydatków majątkowych (o 4,4%) towarzyszył wzrost wydatków bieżących (o 3,0%).

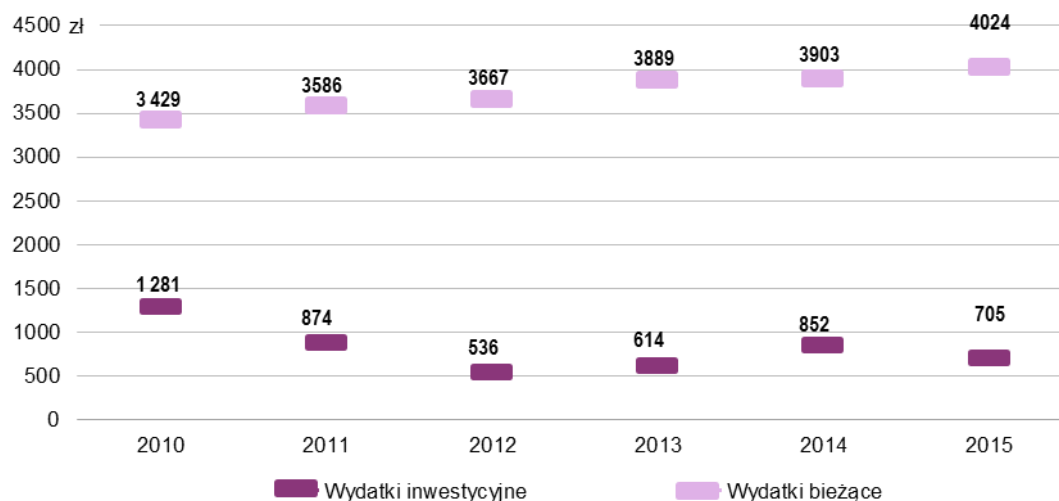
Tabl. 6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2015 r.

Wyszczególnienie	W mln zł	Ogółem=100
Ogółem	4854,8	100,0
Gminy razem	2530,5	52,1
miejskie	477,6	9,8
miejsko-wiejskie	1372,8	28,3
wiejskie	680,1	14,0
Miasta na prawach powiatu	1114,0	23,0
Powiaty	719,0	14,8
Województwo	491,4	10,1

Udział wydatków bieżących w ogóle wydatków JST zwiększył się w porównaniu z 2014 r. o 2,6 p. proc. do 84,5%. Jednocześnie zmniejszył się udział wydatków majątkowych, który w 2015 r. wyniósł 15,5% (wobec 18,1% w 2014 r.), w tym wydatków inwestycyjnych (14,8% wobec 17,9% w 2014 r.).

Wydatki JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca nie zmieniły się w porównaniu z poprzednim rokiem. W 2015 r. wyniosły średnio 4762 zł. Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca wyniosły 705 zł i były niższe niż w roku poprzednim o 17,2%. Z kolei wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły w skali roku o 3,1% i wyniosły 4024 zł.

Wykres 3. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

2.1. WYDATKI BIEŻĄCE

Wydatki bieżące JST wyniosły łącznie 4102,2 mln zł (tj. 84,5% ogółu wydatków JST). Było to o 118,4 mln zł (tj. o 3,0%) więcej niż w roku poprzednim. Powyżej poziomu sprzed roku ukształtowały się m.in. wydatki na dotacje (o 4,4%), na zakup materiałów i usług (o 4,4%), na pochodne od wynagrodzeń (o 3,6%) oraz wydatki na wynagrodzenia (o 2,6%).

Tabl. 7. Wydatki bieżące w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł.....	4102,2	2156,9	402,1	1173,5	581,4	1006,5	648,2	290,7
W % wydatków ogółem.....	84,5	85,2	84,2	85,5	85,5	90,4	90,2	59,1
w tym:								
Dotacje	8,8	5,4	7,9	5,3	3,9	13,8	4,0	21,7
Świadczenia na rzecz osób fizycznych.....	11,1	16,1	14,7	16,1	17,0	9,1	4,3	0,4
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	63,1	62,3	60,4	62,6	62,9	66,1	80,5	35,5
w tym:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
wynagrodzenia.....	33,2	31,5	30,5	31,7	31,9	36,1	46,0	16,7
w tym osobowe	30,0	28,4	27,8	28,6	28,5	32,8	41,0	15,3
pochodne od wynagrodzeń	6,2	6,3	5,9	6,3	6,4	6,5	7,6	3,0
w tym składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy ..	6,2	6,3	5,9	6,3	6,4	6,5	7,5	3,0
zakup materiałów i usług.....	17,8	18,9	20,3	19,1	17,5	19,9	13,7	13,7
Obsługa długu publicznego	1,1	1,0	1,0	1,2	0,8	0,9	1,2	1,3

Największy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem notuje się w budżetach miast na prawach powiatu (90,4%) i powiatów (90,2%). W gminach wydatki bieżące stanowiły średnio 85,2% ogółu wydatków, a w budżecie województwa – 59,1%. W ramach wydatków bieżących, na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego najwięcej środków przeznacza się na wydatki bieżące jednostek budżetowych (średnio 63,1% ogółu wydatków), w tym głównie na wynagrodzenia (33,2%) oraz na zakup materiałów i usług (17,8%).

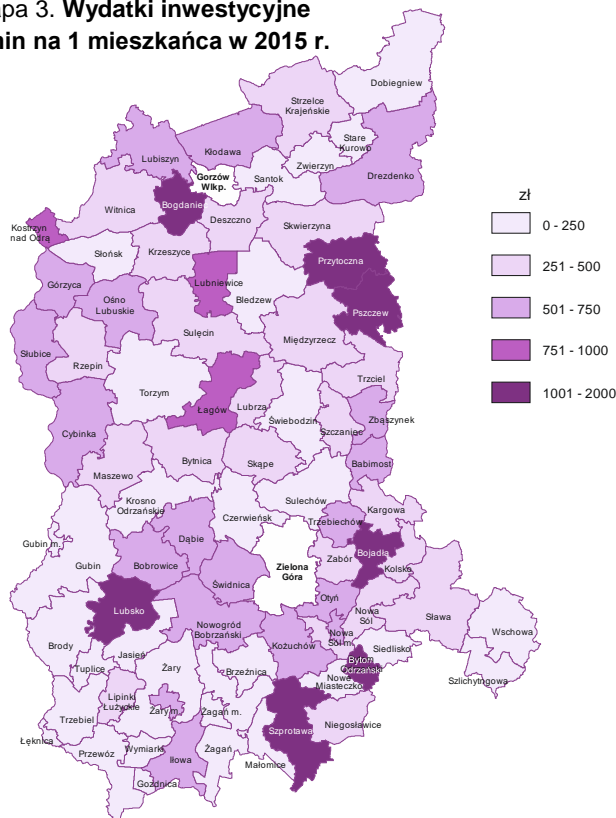
W 2015 r. najwyższe wydatki bieżące przeliczeniu na 1 mieszkańca notowano w miastach na prawach powiatu (3829 zł). Było to o 1,9% więcej niż w poprzednim roku. Wydatki bieżące gmin na 1 mieszkańca wzrosły w skali roku średnio o 3,0% do 2851 zł, przy czym w gminach wiejskich wyniosły 2874 zł (o 2,2% więcej niż w 2014 r.), w gminach miejsko-wiejskich – 2866 zł (o 3,3% więcej), a w gminach miejskich – 2775 zł (o 3,9% więcej). Wyższe niż przed rokiem były także wydatki bieżące powiatów (o 7,7%), które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 857 zł. Wydatki bieżące województwa, w wysokości 285 zł na 1 mieszkańca były o 3,1% niższe niż w 2014 r.

2.2. WYDATKI MAJĄTKOWE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W 2015 r. wydatki majątkowe stanowiły średnio 15,5% ogółu wydatków JST. W wartościach bezwzględnych wydatki majątkowe JST ogółem wyniosły 752,6 mln zł, w tym 718,6 mln zł stanowiły wydatki inwestycyjne, których spadek w skali roku o 17,3% wpłynął na spadek wydatków majątkowych ogółem o 14,4%.

Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem notuje się w budżecie województwa, na poziomie 40,9% (wobec 42,8% w 2014 r.). Udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków gmin zmniejszył się w ciągu roku o 2,6 p. proc. do 14,3% (przy czym w gminach wiejskich wyniósł 14,1%, a w gminach miejsko-wiejskich i miejskich po 14,4%). Odsetek wydatków inwestycyjnych w wydatkach miast na prawach powiatu i powiatów wyniósł odpowiednio 7,7% i 9,7% wobec odpowiednio 11,6% i 12,1% w 2014 r.

Mapa 3. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2015 r.

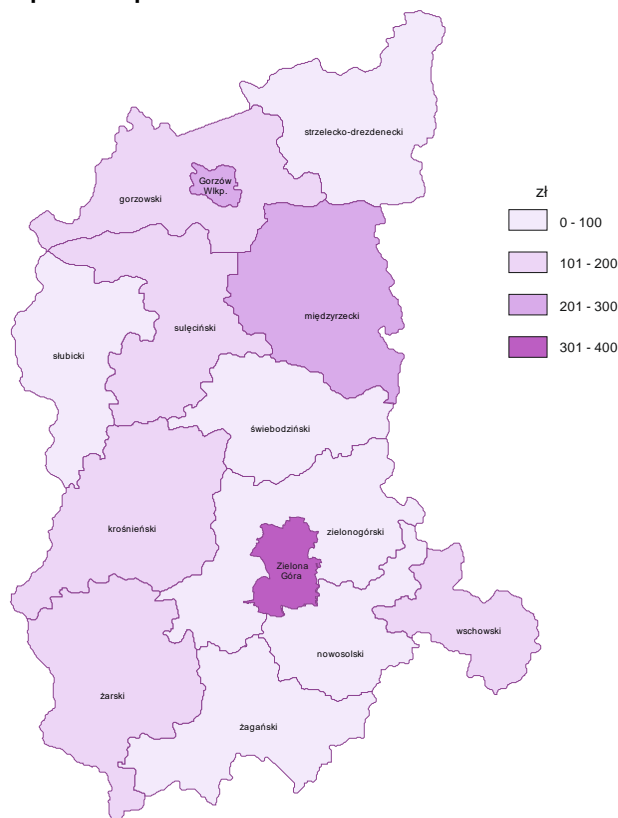

Tabl. 8. Wydatki majątkowe w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W mln zł	752,6	373,6	75,5	199,3	98,7	107,5	70,8	200,7
W % wydatków ogółem	15,5	14,8	15,8	14,5	14,5	9,6	9,8	40,9
w tym inwestycyjne	14,8	14,3	14,4	14,4	14,1	7,7	9,7	40,8

W przeliczeniu na 1 mieszkańca najwyższe wydatki inwestycyjne zrealizowały gminy (średnio 479 zł, tj. o 15,0% mniej niż w 2014 r.), z tego gminy miejsko-wiejskie 484 zł, gminy wiejskie i gminy miejskie po 474 zł. Wydatki inwestycyjne miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 327 zł i były o 33,9% niższe od zrealizowanych w poprzednim roku. Z kolei wydatki inwestycyjne województwa ukształtowały się na poziomie 197 zł na 1 mieszkańca, tj. o 10,7% niższym niż w 2014 r., a powiatów - 92 zł, tj. o 16,5% niższym.

Mapa 4. Wydatki inwestycyjne powiatów i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2015 r.

2.3. WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW

Z ogółu wydatków JST, najwięcej zrealizowano w dziale oświata i wychowanie – 1506,6 mln zł (tj. 31,0%). Dalsze 793,1 mln zł (tj. 16,3% ogółu wydatków) stanowiły wydatki w dziale pomoc społeczna, 547,5 mln zł (tj. 11,3%) – w dziale transport i łączność, a 503,3 mln zł (10,4%) – w dziale administracja publiczna.

Biorąc pod uwagę strukturę wydatków budżetów na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego, miasta na prawach powiatu, gminy i powiaty najwięcej środków wydatkowały w dziale oświata i wychowanie oraz w dziale pomoc społeczna. Z kolei wydatki województwa koncentrowały się głównie w działach: transport i łączność, rolnictwo i łowiectwo oraz administracja publiczna.

W porównaniu z 2014 r. wzrosły wydatki JST m.in. w działach: ochrona zdrowia (o 39,6%), gospodarka mieszkaniowa (o 16,1%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (o 9,4%), pomoc społeczna (o 3,1%), kultura fizyczna (o 2,9%). Niższe niż w 2014 r. były wydatki m.in. w działach: rolnictwo i łowiectwo (o 27,2%), obsługa długu publicznego (o 18,1%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (o 9,6%), transport i łączność (o 2,3%). Nie zmieniły się w skali roku wydatki ogółem w dziale oświata i wychowanie.

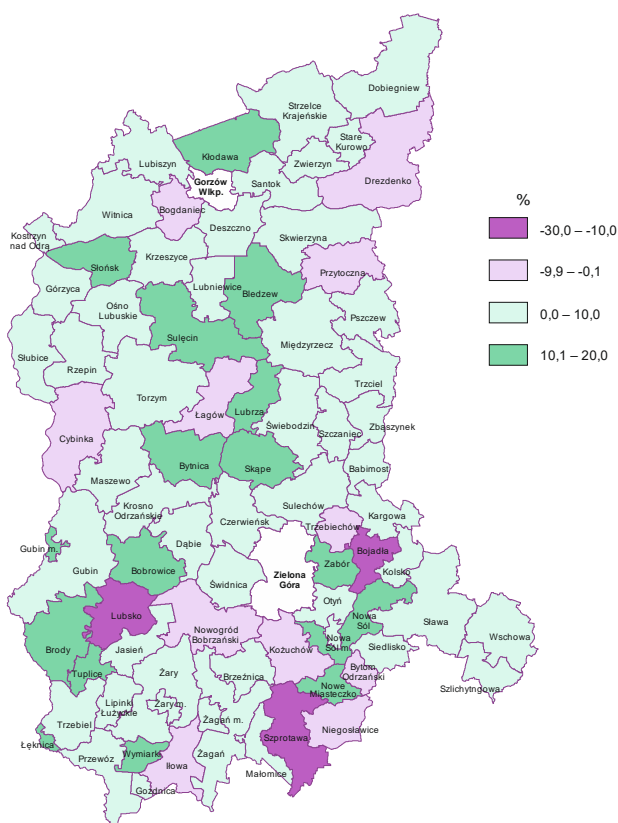
Tabl. 9. Struktura wydatków według działów w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje-wództwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	2,9	2,4	0,0	1,9	5,2	0,0	0,1	15,9
Transport i łączność	11,3	6,6	9,3	6,0	5,9	9,3	10,4	41,2
Gospodarka mieszkaniowa	3,2	3,8	6,5	3,6	2,5	4,5	0,9	0,4
Administracja publiczna	10,4	10,7	9,1	10,0	13,1	8,0	10,6	13,7
Bezpieczeństwo publiczne	2,1	1,1	0,9	1,2	1,2	2,2	6,7	0,0
Obsługa długu publicznego	1,1	1,0	1,0	1,2	0,8	0,9	1,7	1,3
Oświata i wychowanie	31,0	34,3	33,4	34,3	34,9	37,9	27,5	3,6
Ochrona zdrowia	2,4	0,7	0,8	0,7	0,5	1,0	9,9	3,6
Pomoc społeczna	16,3	19,4	19,4	19,5	19,1	15,1	18,1	0,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1,9	0,8	1,2	0,7	0,9	2,3	4,6	2,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	2,6	1,2	0,9	1,3	1,1	4,1	6,6	1,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6,8	10,1	8,3	11,6	8,2	6,4	0,2	0,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,4	4,0	4,4	4,0	3,7	2,4	0,3	7,3
Kultura fizyczna	2,5	2,5	4,0	2,6	1,2	4,0	0,1	2,7
Pozostałe	2,1	1,4	0,8	1,4	1,7	1,9	2,3	5,2

III. WYNIKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Wzrost dochodów JST w porównaniu z 2014 r. przy spadku ich wydatków, skutkowało wyższą niż przed rokiem nadwyżką dochodów nad wydatkami. W 2015 r. wynik budżetów JST wyniósł 85,8 mln zł, co stanowiło 1,7% ogółu dochodów JST (wobec 5,3 mln zł, tj. 0,1% ogółu dochodów w 2014 r.).

Mapa 5. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów gmin w 2015 r.

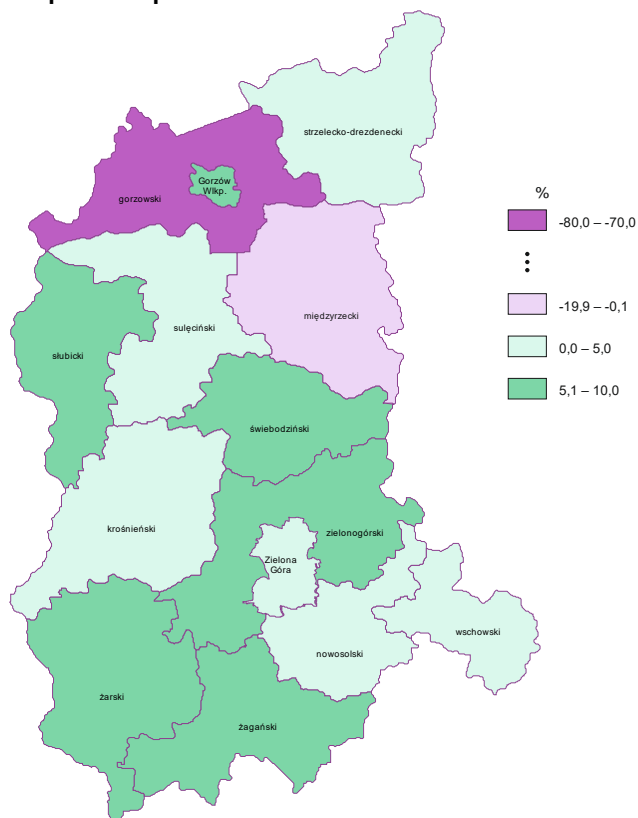

Wynik finansowy gmin województwa lubuskiego wyniósł 73,7 mln zł (wobec deficytu w poprzednim roku na poziomie 12,3 mln zł). Spośród 80 lubuskich gmin, w 66 rok budżetowy zamknięto nadwyżką w łącznej wysokości równej 115,7 mln zł. W pozostałych 14 gminach w 2015 r. zanotowano deficyt w łącznej wysokości minus 42,0 mln zł. Relacja wyniku ogółem do dochodów gmin ogółem wyniosła 2,8% wobec minus 0,5% w 2014 r., przy czym w gminach o największym deficycie wyniosła od minus 11,1% do minus 25,2% ich dochodów.

W miastach na prawach powiatu nadwyżka budżetowa wyniosła 37,7 mln zł (wobec nadwyżki w 2014 r. na poziomie 7,3 mln zł), relacja wyniku do dochodów wyniosła 3,3% wobec 0,7% przed rokiem.

Spośród 12 powiatów w województwie lubuskim, w 2 rok budżetowy zamknięto deficytem w łącznej wysokości minus 49,7 mln zł.

Mapa 6. Relacja wyniku finansowego do wykonanych dochodów powiatów i miast na prawach powiatu w 2015 r.

W pozostałych 10 powiatach zanotowano nadwyżkę budżetową w łącznej wysokości 26,0 mln zł. W rezultacie łączny wynik finansowy powiatów wyniósł minus 23,7 mln zł (wobec minus 1,2 mln zł w 2014 r.), a relacja wyniku do dochodów powiatów wyniosła minus 3,4% (wobec 0,7% w 2014 r.).

Dochody województwa były o 2,0 mln zł niższe niż wydatki (wobec nadwyżki budżetowej notowanej w 2014 r. w wysokości 11,6 mln zł). Relacja wyniku finansowego do dochodów województwa wyniosła minus 0,4% wobec 2,2% przed rokiem.

Spis tablic w formacie XLS

Tabl. 1. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Tabl. 2. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

Tabl. 3. Dochody gmin w 2015 r.

Tabl. 4. Dochody powiatów i miast na prawach powiatu w 2015 r.

Tabl. 5. Wydatki gmin w 2015 r.

Tabl. 6. Wydatki powiatów i miast na prawach powiatu w 2015 r.

Tabl. 7. Dochody i wydatki gmin na 1 mieszkańca w 2015 r.

Tabl. 8. Dochody i wydatki powiatów i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2015 r.

Tabl. 9. Wyniki budżetów gmin

Tabl. 10. Wyniki budżetów powiatów i miast na prawach powiatu